

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ КОРПОРАТИЗАЦІЇ

EFFICIENCY OF USE OF PRODUCTION RESOURCES IN THE CONDITIONS OF CORPORATION

У статті проаналізовано ефективність виробництва в залежності від розмірів підприємств. За допомогою кореляційного аналізу визначено вплив факторів на економічну ефективність господарської діяльності. Висвітлено пропозиції щодо критеріїв формування розмірів підприємств

Efficiency of production depending on the sizes of enterprises is analysed in the article. By a cross-correlation analysis influence of factors is certain on economic efficiency of economic activity. Indicated suggestion in relation to the criteria of forming of sizes of enterprises.

Ключові слова: ефективність, сільське господарство, виробничі ресурси, виробничі витрати, інтеграція, прибуток, земля, сталий розвиток

Key words: efficiency, agriculture, production resources, production costs, integration, profit, land, sustainable development

Постановка проблеми. Розвиток інтеграційних процесів у сільському господарстві визначається цілеспрямованим відтворенням його на новій технологічній, організаційній і економічній основі та удосконаленням й ефективним використанням виробничих ресурсів. Дослідити природу цих процесів є важливою складовою досягнення ефекту у виробництві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням використання ресурсного потенціалу присвячені дослідження таких відомих економістів І.І. Лукінова, П.Т. Саблука, В.Г. Андрійчука, С.І. Дем'яненка, В.Г. Більського, О.А. Бугуцького, В.Я. Месель-Веселяка, В.М. Нелепа, О.М. Онищенко, Б.Й. Пасхавера, Г.М. Підлісецького, А.М. Стельмашука, В.М. Олійника, В.В. Россохи, В.В. Тарасової, В.М. Трегобчука. В той же час специфіка сільськогосподарського виробництва обумовлює необхідність формування комплексного підходу до проблем формування і ефективного використання ресурсного потенціалу, обґрунтування і аналітичного вивчення його складових частин та віддачі ресурсного потенціалу підприємств в умовах корпоратизації.

Мета дослідження. Метою написання статті є узагальнення та поглиблення теоретико-методологічних засад впливу землезабезпеченості та

матеріальних витрат на ефективність виробництва та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності виробництва.

Виклад основного матеріалу. Ресурси – елементи виробничого потенціалу, які має в розпорядженні система і які використовуються для досягнення конкретних цілей економічного розвитку [1, с. 206]. Розрізняють: природні, економічні, технічні, технологічні, кадрові, просторові, часові, структурно-організаційні, інформаційні, фінансові, нематеріальні ресурси. За походженням всі ресурси поділяються на дві великі групи – природні й економічні, стосовно виробництва – на функціонуєчі і потенційні, за характером використання – на виробничі та невиробничі.

Виробничі ресурси - це комплекс взаємозалежних елементів продуктивних сил, що функціонують у процесі виробництва матеріальних благ у межах історично визначеної системи виробничих відносин.

Підвищення рівня забезпеченості виробничими ресурсами, поліпшення їх якісного складу і ступеня використання сприяє зростанню результатів виробництва. Розрізняють: земельні, трудові, матеріальні (засоби праці та предмети праці) та фінансові ресурси. Кожен вид розглянутих виробничих ресурсів має свої відмінності, характерні риси, властиві тільки йому: земельні ресурси – перша передумова, природна умова і матеріальна основа виробництва в сільському господарстві; трудові ресурси – головна рушійна і найбільш могутня продуктивна сила; матеріальні ресурси – речові умови живої праці, матеріальна основа виробництва; фінансові ресурси – опосередковують рух матеріальних ресурсів і забезпечують кругообіг засобів виробництва; менеджмент – організаційні важелі впливу на дії людей, використання різноманітних ресурсів [2].

Між усіма виробничими ресурсами, що функціонують в процесі виробництва, існує взаємозв'язок, взаємодія і взаємозалежність. Людський чинник є найбільш активним, а основний і оборотний капітал – пасивними чинниками виробництва. У процесі виробництва усі вони функціонують спільно у взаємозв'язку і взаємозумовленості. Відсутність кожного з них унеможлиблює процес виробництва, що представляє собою не механічне поєднання виробничих ресурсів, а їх органічну єдність, вирішальним фактором якої є людина зі своєю трудовою діяльністю.

Сільське господарство України зазнало значних структурних змін. Процеси реорганізації колективних підприємств супроводжувались подібненням земельних масивів та майнових комплексів, що гальмувало використання механізмів дії економічних законів: переваг спеціалізації і концентрації виробництва; відповідності виробничих відносин рівню й характеру продуктивних сил; зростання продуктивності праці; усупільнення праці і виробництва та ін.

Протягом 2001-2009 років спостерігаються тенденції до збільшення розмірів сільськогосподарських підприємств. Якщо в 2001 році на долю підприємств з площею понад 8 тис. гектар приходилось лише 5,3% земель, то в

2009 році дані підприємства зосередили своє виробництво на площі 20,5% сільськогосподарських угідь.

Укрупнення розмірів підприємств значною мірою обумовлено концентрацією капіталів у сільськогосподарському виробництві у вигляді створення агрохолдингів, які, на відміну від дрібних підприємств, впроваджують у виробництво нові технології, залучають кваліфіковані кадри, розвивають інфраструктуру, диверсифікують ризики і контролюють затрати на всіх етапах формування доданої вартості продукції – від первинної ланки виробництва до кінцевого споживача. Усе це відкриває широкі можливості для підвищення ефективності виробництва, подальшого збільшення нагромаджень як головного чинника розширеного відтворення.

В найближчій перспективі прогнозується збільшення кількості агрохолдингів і розширення площ за рахунок дрібних господарств, що займаються екстенсивним землеробством. За рахунок збільшення посівних площ і застосування інноваційних способів землеробства до 2015 року в Україні можуть збирати не менш 60-70 млн тонн зерна на рік при урожайності 5-7 тонн з гектару [3].

Розміри підрозділів аграрних об'єднань, як правило, визначаються межами сільськогосподарських підприємств, де проводилось паювання з подальшим їх укрупненням за рахунок сусідніх підприємств. Визначальним при цьому є формування такого масиву, який найбільш ефективно дозволить використати переваги широкозахватної техніки. В той же час, розмір сільськогосподарських підприємств формуються під впливом багатьох чинників: цілей і задач, які ставить перед собою суб'єкт господарювання; природних умов; наближеності до транспортних шляхів та ринків збуту; спеціалізації, технологічного оснащення, технології виробництва; способів формування стартового капіталу; методів здійснення виробничо-господарської діяльності; форм організації виробництва. Короткострокова оренда стримує довгострокові інвестиції в сільське господарство, тому бажаним є термін укладення договорів оренди понад 10 років.

Збільшення розмірів землекористувань дозволяє більш раціонально використовувати переваги широкозахватної техніки, зменшити вплив людського фактора на процес виробництва. Проблемними питаннями при укрупненні підприємств є налагодження раціональної системи управління виробництвом та вирішення соціально-економічних питань регіонів.

З метою вивчення впливу факторів на формування ефективності виробництва на виробничих даних 75,8% сільськогосподарських підприємств України що звітуються за формою 50 с-г. за 2007-2009 роки була сформована вибірка із 8920 господарств, які ведуть виробництво на орендованих землях.

Аналіз показав, що є тісна залежність між зростанням землезабезпеченості та виробничих витрат й показниками економічної ефективності сільськогосподарського виробництва. Розрахунки, відображені в таблиці показують, що із збільшенням витрат на одиницю площі та землезабезпеченості на 1-го працюючого спостерігається тенденція до росту

виручки від реалізації, валової продукції та прибутку рослинництва в розрахунку на 1 гектар ріллі. При цьому є прямо-пропорційна залежність між розміром підприємств та показниками економічної ефективності. Так, по групі підприємств з середнім розміром 20000 га рентабельність виробництва становить 20,2% проти 10,9% по групі з середнім розміром 750 гектарів.

Об'єктивними техніко-економічними перевагами агрохолдингів перед дрібними підприємствами є: більш високий рівень продуктивності праці; менші витрати на одиницю продукції; економія капітальних і експлуатаційних витрат на одиницю площі; більші можливості для раціональної організації виробництва, використання техніки, досягнень науки і прогресивної практики; зберігання та реалізації продукції в кращі строки і вищої якості тощо.

Таблиця

Ефективність сільськогосподарського виробництва залежно від виробничих витрат та землезабезпеченості у 2007-2009 рр.

Групи підприємств за площею, га	Кількість підприємств в групі	Витрати рослинництва на 1 га, грн	Припадає ріллі на 1 працюючого в р-ві, га	Валова продукція рослинництва на 1 га, грн	Виручка рослинництва на 1 га, грн	Прибуток на 1 га, грн
		X ₁	X ₂	Y ₁	Y ₂	Y ₃
750	902	1548	34	1155	1432	170
1000	771	1611	38	1221	1506	225
1250	811	1691	42	1246	1662	315
1500	637	1709	46	1259	1669	311
1750	528	1747	47	1301	1720	322
2000	484	1764	45	1297	1735	300
2250	380	1736	46	1305	1716	306
2500	341	1817	49	1338	1793	308
2750	279	1740	47	1309	1818	348
3000	236	1856	46	1367	1860	351
3500	347	1893	48	1375	1880	340
4000	251	1827	50	1306	1886	308
4500	190	1857	54	1313	1829	305
5000	132	1944	49	1362	1993	310
5500	92	1984	51	1409	2089	444
6000	76	2034	54	1372	1977	260
6500	50	2099	54	1468	2122	338
7000	38	2116	59	1456	2140	346
8000	65	2433	48	1692	2630	531
9000	41	2406	45	1596	2329	342
10000	34	2170	64	1843	2611	757
11000	21	2583	67	1846	2613	528
12000	16	2533	52	1592	2635	501
15000	27	2648	57	1724	2665	438
20000	23	2863	61	1769	2980	580

За допомогою групувань встановлена залежність між розміром витрат, землезабезпеченістю та виходом валової продукції, виручки та прибутку з одиниці площі. Проте для детальнішого аналізу та дослідження міри впливу факторів нами проведено кореляційно-регресивний аналіз. Встановлено залежність виробництва валової продукції рослинництва (Y_1), виручки від реалізації продукції рослинництва (Y_2) та прибутку (Y_3) на 1 га ріллі від впливу факторів, розміру виробничих витрат на 1 га ріллі, грн. (X_1) та кількості ріллі на 1 працюючого в рослинництві, га (X_2).

Для цього оцінювалися параметри рівняння виду:

$$Y = a_0 + a_1 X_1 + a_2 X_2;$$

За результатами розрахунків залежність між результативними ознаками та виробничими витратами й землезабезпеченістю виражається лінійними рівняннями регресії:

$$Y_1 = 247,25 + 0,3984 X_1 + 7,6508 X_2;$$

$$Y_2 = -408 + 1,0095 X_1 + 8,3062 X_2;$$

$$Y_3 = -287,4 + 0,1403 X_1 + 7,4815 X_2.$$

Всі коефіцієнти рівняння регресії мають позитивний знак, що свідчить про прямий зв'язок між змінними.

Коефіцієнт множинної кореляції (R) становить $R_1 = 0,9353$, $R_2 = 0,9758$ та $R_3 = 0,7798$, що характеризує зв'язок між значеннями функції і незалежних змінних як тісний. Коефіцієнт множинної (сукупної) детермінації (R^2) становить 0,8749, 0,9521 та 0,6081. Це означає, що варіювання величини валової продукції, виручки від реалізації продукції та прибутку рослинництва на 87,5%, 95,2% та 60,8% у проведеному дослідженні зумовлено збільшенням розміру виробничих витрат та землезабезпеченості. За критерієм Фішера рівняння є статистично значимими: розрахункове значення коефіцієнта Фішера $F_1 = 76,9$; $F_2 = 218,7$ та $F_3 = 17,1$ більше за табличне значення коефіцієнта з ймовірністю 0,95 $F_{gr} = 3,44$.

Коефіцієнти регресії схильні до коливань у невеликих за обсягом вибірках, тому слід перевіряти їх на істотність при лінійному зв'язку. Істотність коефіцієнтів регресії перевіряємо за допомогою t - критерію Ст'юдента. Табличне значення коефіцієнту Ст'юдента з ймовірністю $P = 0,95$ $T_{gr} = 2,07$. Згідно проведеного дослідження значення t статистика для: Y_1 за фактором $x_1 = 6,7737$, за фактором $x_2 = 2,7393$; для Y_2 відповідно $x_1 = 13,3117$, $x_2 = 2,3065$; для Y_3 - $x_1 = 2,1444$ та $x_2 = 2,4072$ і перевищує критичне значення t - критерію Ст'юдента, а це означає, що статистично значимими є коефіцієнти рівняння при змінних X .

Висновок. Отже, можна зробити висновок, що зі збільшенням витрат на одиницю площі на 1 грн та землезабезпеченості на 1 га будуть покращуватись показники економічної ефективності сільськогосподарського виробництва.

Зокрема:

- із збільшенням витрат на одиницю площі на 1 грн валова продукція рослинництва збільшиться на 0,39 грн/га, а збільшення землезабезпеченості на 1 га призведе до зростання валової продукції на 7,6 грн відносно середнього рівня;

- із збільшенням витрат на одиницю площі на 1 грн виручка від реалізації продукції рослинництва збільшиться на 1,0 грн/га, а збільшення землезабезпеченості на 1 га призведе до зростання виручки від реалізації продукції рослинництва на 8,3 грн відносно середнього рівня;

- із збільшенням витрат на одиницю площі на 1 грн прибуток від виробництва продукції рослинництва збільшиться на 0,14 грн; збільшення землезабезпеченості на 1 га призведе до зростання прибутку на 7,5 грн відносно середнього рівня.

Інструментами, що сприятимуть ефективному використанню ресурсного потенціалу є: запровадження системи планування та бюджетування виробничих процесів; встановлення раціональних пропорцій між землекористуванням, виробничими фондами й наявністю робочої сили; налагодження менеджменту виробничих процесів.

Забезпечення сталого розвитку виробництва має досягатись завдяки гармонізації рівноваги між господарською діяльністю та здатністю землі до відтворення. При формуванні земельних масивів компанія має керуватись принципом економічної раціональності, який дозволить при мінімумі затрат отримати максимум прибутку.

Список літератури

1. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку. Інформаційно-аналітичний збірник, вип. 6 / За ред. П.Т. Саблука та ін. – К. : ІАЕ УААН, 2003. – 764 р.
2. Тарасова В. В. Ресурсоємність і землеємність в аграрному секторі АПК України. Глобальні, регіональні і локальні аспекти : [монографія] / В. В. Тарасова. – К. : ННЦ ІАЕ, 2009. – 296 с.
3. Кравчук К. Неподнятая целина. / К. Кравчук, А. Турпак // Украинский деловой еженедельник "Контракты". – № 38. – 2008. – С 25-29.
4. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : [підруч.] / В. Г. Андрійчук. – 2-ге вид. – К. : КНЕУ, 2002. – 624 с.
5. Дем'яненко С. І. Менеджмент аграрних підприємств : [навч. посібник] / С. І. Дем'яненко. – К. : КНЕУ, 2005. – 347 с.
6. Лукинов И. Влияние интеграционных и дезинтеграционных процессов на экономику Украины / И. Лукинов // Общество и экономика. – 2003. – № 1. – С. 144–162.
7. Месель-Веселяк В. Я. Оптимальні розміри сільськогосподарських формувань промислового типу в Україні / В. Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2008. – № 3. – С. 13.
8. Трегобчук В. М. Економічні проблеми відтворення та раціонального використання ресурсного потенціалу АПК // Формування і реструктуризація аграрного ресурсного потенціалу України : зб. наук. праць. – К., 1998. – С. 6–19.

EFFICIENCY OF USE OF PRODUCTION RESOURCES IN THE CONDITIONS OF CORPORATION

The article analyzes the efficiency of production depending on the size of enterprises. With the help of correlation analysis, the influence of factors on the economic efficiency of economic activity is determined. Proposals regarding the criteria for forming the size of enterprises are highlighted

Formulation of the problem. Development of integration processes in rural areas economy is determined by purposeful reproduction of it on a new technological, organizational and economic basis and improvement and effective use of production resources. Investigating the nature of these processes is an important component of achieving an effect in production.

Analysis of recent research and publications. A question of use resource potential is devoted to the research of such well-known economists as I.I. Lukinova, P.T. Sabluka, V.G. Andriychuk, C.I. Demyanenko, V.G. Bilskoho, O.A. Bugutskoho, V.Ya. Mesel-Veselyaka, V.M. Nelepa, O.M. Onishchenko, B.Y. Paskhavera, H.M. Podlisetskyi, A.M. Stelmashchuka, V.M. Oliynyka, V.V. Rossokh, V.V. Tarasova, V.M. Trehobchuk. At the same time, the specificity of agricultural production necessitates the formation of a comprehensive approach to the problems of formation and effective use of resource potential, substantiation and analytical study of its constituent parts, and return of the resource potential of enterprises in the context of corporatization.

The aim of the study. The purpose of writing the article is to generalize and deepening the theoretical and methodological foundations of the impact of land availability and material costs on production efficiency and the development of practical recommendations for increasing production efficiency.

Presenting main material. Resources are elements of production potential, which the system has at its disposal and which are used for achievement of specific goals of economic development [1, p. 206]. They are distinguished: natural, economic, technical, technological, personnel, spatial, temporal, structural and organizational, informational, financial, intangible resources. By origin, all resources are divided into two large groups - natural and economic, in terms of production - into functioning and potential, according to the nature of use - into production and non-production.

Production resources are a complex of interdependent elements of productive forces functioning in the process of production of material goods within the limits of a historically defined system of production relations.

Increasing the level of supply of production resources, improving their quality composition and the degree of use contributes to the growth of production results. They are distinguished: land, labor, material (tools and objects of work) and financial resources. Each type of considered production resources has its own differences, characteristic features unique to it: land resources are the first prerequisite, natural condition and material basis of production in agriculture; labor resources are the main driving force and the most powerful productive force; material resources - the material conditions of live labor, the material basis of production; financial resources - mediate the movement of material resources and ensure the circulation of means of production; management - organizational levers of influence on people's actions, use of various resources [2].

Between all production resources functioning in the production process, there is a relationship, interaction and interdependence. The human factor is the most active, and fixed and working capital are passive factors of production. In the production process, they all function together in a relationship and interdependence. The absence of each of them makes the production

process impossible, which is not a mechanical combination of production resources, but their organic unity, the decisive factor of which is a person with his labor activity.

The agriculture of Ukraine has undergone significant structural changes. The processes of reorganization of collective enterprises were followed fragmentation of land massifs and property complexes, which inhibited the use of the mechanisms of economic laws: the advantages of specialization and concentration of production; compliance of industrial relations with the level and character of productive forces; increase in labor productivity; socialization of labor and production, etc. During 2001-2009, there were trends to increase the size of agricultural enterprises. If in 2001 only 5.3% of the land belonged to enterprises with an area of more than 8 thousand hectares, then in 2009 these enterprises concentrated their production on the area of 20.5% of agricultural land.

Increase in size enterprises significant measure due to concentration of capital in agricultural production in the form of the creation of agricultural holdings, which, unlike small enterprises, introduce new technologies into production, attract qualified personnel, develop infrastructure, diversify risks and control costs at all stages of the formation of the added value of products - from the primary stage of production to the final consumer. All this opens up wide opportunities for increasing production efficiency, further increasing accumulations as the main factor of extended reproduction.

It is predicted in the near future magnification quantity agricultural holdings and expansion of areas at the expense of small farms engaged in extensive agriculture. By 2015, Ukraine can collect at least 60-70 million tons of grain per year with a yield of 5-7 tons per hectare due to the increase in cultivated areas and the use of innovative farming methods [3].

As a rule, the sizes of the divisions of agricultural associations are determined by the boundaries of agricultural enterprises, which were merged with their subsequent consolidation at the expense of neighboring enterprises. The decisive factor here is the formation of such an array, which will allow the most effective use of the advantages of wide-angle technology. At the same time, the size of agricultural enterprises is formed under the influence of many factors: goals and objectives, which poses a business entity; natural conditions; proximity to transport routes and sales markets; specialization, technological equipment, production technology; ways of forming start-up capital; methods of carrying out industrial and economic activities; forms of production organization. Short-term leases deter long-term investments in agriculture, so leases lasting more than 10 years are desirable.

The increase in the size of land uses allows more rational use of the advantages of wide-reaching equipment, to reduce the influence of the human factor on the production process. Establishing a rational system of production management and solving socio-economic issues of the regions are problematic issues when consolidating enterprises.

In order to study the influence of factors on the formation of production efficiency on the production data of 75.8% of agricultural enterprises of Ukraine that report on the form 50 s-g. in 2007-2009, a sample of 8,920 farms producing on leased land was formed. The analysis showed that there is a close relationship between the growth of land availability and production costs and indicators of the economic efficiency of agricultural production. The calculations shown in the table show that with an increase in costs per unit of area and land availability per 1 worker, there is a tendency to increase sales revenue, gross production, and crop production profit per 1 hectare of arable land. At the same time, there is a directly proportional relationship between the size of enterprises and indicators of economic efficiency. Thus, for the group of enterprises with an average size of 20,000 hectares, the profitability of production is 20.2% against 10.9% for the group with an average size of 750 hectares.

The objective technical and economic advantages of agricultural holdings over small enterprises are: a higher level of labor productivity; lower costs per unit of production;

savings in capital and operating costs per unit area; greater opportunities for rational organization production, use of technology, achievements of science and progressive practice; storage and sale of products in better terms and of higher quality, etc.

Table

The efficiency of agricultural production depends on production costs and land security in 2007-2009.

Groups enterprises by area, Ha	Number enterprises in a group	Costs plant-education per 1 ha, UAH	Occurs arable land for 1 work- of the r-vi, ha	Valova product plant-education on 1 ha, UAH	Receipts plant-education on 1 ha, UAH	Profit per 1 ha, UAH
		X1	X2	Y1	Y2	Y3
750	902	1548	34	1155	1432	170
1000	771	1611	38	1221	1506	225
1250	811	1691	42	1246	1662	315
1500	637	1709	46	1259	1669	311
1750	528	1747	47	1301	1720	322
2000	484	1764	45	1297	1735	300
2250	380	1736	46	1305	1716	306
2500	341	1817	49	1338	1793	308
2750	279	1740	47	1309	1818	348
3000	236	1856	46	1367	1860	351
3500	347	1893	48	1375	1880	340
4000	251	1827	50	1306	1886	308
4500	190	1857	54	1313	1829	305
5000	132	1944	49	1362	1993	310
5500	92	1984	51	1409	2089	444
6000	76	2034	54	1372	1977	260
6500	50	2099	54	1468	2122	338
7000	38	2116	59	1456	2140	346
8000	65	2433	48	1692	2630	531
9000	41	2406	45	1596	2329	342
10000	34	2170	64	1843	2611	757
11000	21	2583	67	1846	2613	528
12000	16	2533	52	1592	2635	501
15000	27	2648	57	1724	2665	438
20000	23	2863	61	1769	2980	580

With the help of groupings, the dependence between the amount of expenses, land availability and output of gross products, revenue and profit per unit of area was established. However, for a more detailed analysis and study of the degree of influence of the factors, we conducted a correlation-regression analysis. The dependence of the production of gross crop production (Y1), proceeds from sales of plant products (Y2) and profit (Y3) per 1 ha of arable land from the influence of factors, the amount of production costs per 1 hectare of arable land, UAH. (X1) and the amount of arable land per 1 worker in crop production, ha (X2). To do this, the parameters of the equation of the form were estimated:

$$Y = a_0 + a_1 K h_1 + a_2 K h_2;$$

Based on the results of the calculations, the relationship between productive characteristics and production costs and land availability is expressed by linear regression equations:

$$Y_1 = 247.25 + 0.3984 X_1 + 7.6508 K_h^2; Y_2 = -408 + 1.0095 X_1 + 8.3062 K_h^2; Y_3 = -287.4 + 0.1403 X_1 + 7.4815 K_h^2.$$

All coefficients of the regression equation have a positive sign, which indicates a direct relationship between the variables.

The coefficient of multiple correlation (R) is $R_1 = 0.9353$, $R_2 = 0.9758$ and $R_3 = 0.7798$, which characterizes the relationship between the values of the function and independent variables as close. Coefficient of multiple (cumulative) determination (R^2) is 0.8749, 0.9521 and 0.6081. This means that the variation in the amount of gross production, revenue from sales of products, and the profit of crop production by 87.5%, 95.2%, and 60.8% in the conducted study is caused by an increase in the size of production costs and land availability. According to the Fisher test, the equations are statistically significant: the calculated value of the Fisher coefficient $F_1 = 76.9$; $F_2 = 218.7$ and $F_3 = 17.1$ more than the table value of the coefficient with a probability of 0.95 $F_{Gr} = 3.44$.

Regression coefficients are prone to fluctuations in small samples, so they should be checked for significance in the case of a linear relationship. We check the significance of the regression coefficients using Student's t test. The tabular value of the student's coefficient with probability $P = 0.95$ $T_{gr} = 2.07$. According to the conducted research, the value of t statistics for: Y_1 by factor $x_1 = 6.7737$, by factor $x_2 = 2.7393$; for Y_2 respectively $x_1 = 13.3117$, $x_2 = 2.3065$; for Y_3 - $x_1 = 2.1444$ and $x_2 = 2.4072$ and exceeds the critical value of the t-criterion St. student, which means that the coefficients of the equation with the variables X are statistically significant.

Conclusion. So, it can be concluded that with an increase in costs per unit area by UAH 1 and land availability per hectare, indicators of the economic efficiency of agricultural production will improve.

In particular:

- with an increase in costs per unit of area by UAH 1 gross product crop production will increase by UAH 0.39/ha, and an increase in land availability by 1 ha will lead to an increase in gross production by UAH 7.6 relative to the average level;

- with an increase in costs per unit of area by UAH 1, revenue from the sale of plant products will increase by UAH 1.0/ha, and an increase in land availability by 1 ha will lead to an increase in revenue from the sale of plant products by UAH 8.3 relative to the average level;

- with an increase in costs per unit of area by UAH 1, profit from crop production will increase by UAH 0.14; an increase in land availability by 1 hectare will lead to an increase in profit by 7.5 hryvnias relative to the average level.

The tools that will contribute to the effective use of resource potential are: the introduction of a system of planning and budgeting of production processes; establishment of rational proportions between land use, productive assets and labor force availability; establishing management of production processes.

Ensuring the sustainable development of production must be achieved thanks to the harmonization of the balance between economic activity and the ability of the earth to reproduce. When forming land massifs, the company must be guided by the principle of economic rationality, which will allow to obtain the maximum profit with a minimum of costs.

List of references used in writing the article

1. Dankevych A.E. Development of integrated structures in agriculture: monograph / Dankevych A.E.- K.: NNC IAE, 2011. - 350 c.
2. Dankevych A. E. Leased land relations in agriculture. Economy of agricultural industry. – 2006. – No. 5. – P. 63–69.
6. Dankevych A. E. Improvement of land relations in the agrarian sphere of economy. AgroInKom. – 2007. – No. 5–6. – P. 120–122.
7. A. E. Dankevych Organizational and economic prerequisites for the introduction of the agricultural land market. AgroInKom. – 2007. – No. 7–8. – pp. 99–101.
8. A. E. Dankevych World experience of land leases. Economy of the agricultural sector. – 2007. – No. 3. – P. 138–144.
9. Dankevych A. E. Development of land relations in agriculture. Economy of agricultural industry. – 2007. – No. 7. – P. 47–50.
10. A. E. Dankevych. Directions of improving land relations in agriculture. DAAU Bulletin. – 2007. – No. 1. – pp. 186–193.
11. A. E. Dankevych Methodological basis of budgeting development in agriculture. Economy of the agricultural sector. – 2008. – No. 6. – P. 64–69.
12. A. E. Dankevych Development of agricultural holdings in agriculture of the Zhytomyr region. Bulletin of ZhNAEU. – 2011. – No. 1. – pp. 105–111.
13. Dankevych A.E. Peculiarities of the formation of the structure of crops and the structure of crop rotation in the conditions of the Zhytomyr region / A.E. Dankevych, A.M. Bovsunovskyi // Agrosvit. – 2011. – No. 13–14. – P. 26–30 .
14. Dankevych A. E. Effectiveness of economic structures in the conditions of transformation of property relations. Agrosvit. – 2011. – No. 8. – P. 8–11.
15. A. E. Dankevych. The influence of the size of land use on the level of production. Economy of the agricultural sector. – 2011. – No. 9. – pp. 29–34 .
16. A. E. Dankevych Formation of land massifs of integrated structures. Zemlevporadnyy visnyk. – 2011. – No. 2. – P. 36–42 .
17. A. E. Dankevych Effectiveness of land use in the conditions of transformation of property relations Herald of Agrarian Science. – 2011. – No. 8. – pp. 60–62 .
20. Dankevych A. E. Organizational and economic components of rational management Economy of agricultural industry. – 2011. – No. 6. – P. 22–27.
21. Dankevych A.E. Directions of increasing the efficiency of economic activity of agricultural holdings. AgroInKom. – 2011. – No. 4–6. – P. 76–79.
22. Dankevych A.E. Directions of improvement of leased land relations in the context of the development of agricultural holdings. Land management and cadastre. – 2011. – No. 1. – pp. 21–28.
23. Dankevych A. E. Organization of work with personnel in agricultural holdings. Visnyk KhNU (Vol. 4–2). – 2011. – P. 80–83.
24. A. E. Dankevych The role of agricultural holdings in the social development of the village. Agrosvit. – 2011. – No. 12. – pp. 30–35.
26. Dankevych A.E. Organizational and economic mechanism of construction of agricultural holdings. Visnyk KNEU. – 2011. – No. 12. – pp. 30–35.
27. Dankevych A. E. Prerequisites and main principles of development of agricultural holdings. Economy of agricultural industry. – 2011. – No. 5. – pp. 139–147.
28. Dankevych A. E. Organizational and economic principles of development of agricultural holdings. Economy of agricultural industry. – 2011. – No. 12. – P. 63–67.

АГРОІНКОМ

Аграрний
інформаційний
науково-виробничий
журнал

Колектив
нагороджено
Почесною грамотою
Кабінету Міністрів
України

№ 7-9

<http://www.iae.kiev.ua>

науково-практичне видання

2011

Аграрний
інформаційний
науково-виробничий
журнал

Колектив нагороджено
Почесною грамотою
Кабінету Міністрів України

АГРОІНКОМ

№ 7—9'2011

<http://www.iae.kiev.ua>

науково-практичне видання

ЗАСНОВНИК:

Міжнародний аграрно-промисловий
інвестиційний концерн
«Агропромінвест-інтернешл»

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР І ВИДАВЕЦЬ

Лобас М.Г., д.е.н., чл.-кор. НААН

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Безуглий М.Д., д.с-г.н., проф., акад. НААН
Галушко В.П., д.е.н., проф., чл.-кор. НААН
Гладій М.В., д.е.н., проф., акад. НААН
Дем'яненко М.Я., д.е.н., проф., акад. НААН
Зайнчковський А.О., д.е.н., проф.
Зіновчук В.В., д.е.н., проф.
Зубець М.В., д.с-г.н., проф., акад. НААН
Коденська М.Ю., д.е.н., проф.
Кравчук В.І., д.т.н., проф., акад. НААН
Ліницький М.К., д.т.н., проф., акад. НААН
Дупенко Ю.О., д.е.н., проф., академік НААН
Мельничук Д.О., д.біол.н., проф., акад. НААН
Месель-Веселяк В.Я., д.е.н., проф., акад. НААН
Присяжнюк М.В., міністр Міннарополітики та
продовольства
Россоха В.В., д.е.н., с.н.с.
Саблук П.Т., д.е.н., проф., акад. НААН
Сайко В.Ф., д.с-г.н., проф., акад. НААН
Ситник В.П., д.е.н., проф., акад. НААН
Федоров М.М., д.е.н., проф.
Шпичак О.М., д.е.н., проф., акад. НААН
Юрчишин В.В., д.е.н., проф., акад. НААН
Петриков О.В., д.е.н., проф., акад. РАСГН
Ушачов І.Г., д.е.н., проф., акад. РАСГН

Відповідальний за формування,
редагування і видання журналу
д.е.н., с.н.с. В.В. Россоха
тел. (044) 259-89-63; e-mail: rossokha@ukr.net

Матеріали підготовлено
МАПІК «Агропромінвест-інтернешл»

Відповідальність за точність викладених у публікаціях фактів
несе автор, а за зміст рекламних матеріалів — рекламодавць

Свідцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 2356 від 20.01.97 р.

Передплатний індекс 12479

Періодичність видання: щомісяця

Верстка: Михайлошин Г.В. тел. (067) 230-20-81.

Друк журналу: СПД Трубак І.М.
Свідцтво про державну реєстрацію № 22491
від 19.06.2003 р. тел. (067) 509-82-17.

Підписано до друку 16.09.2011. Формат 60x84 1/8.
Папір офсет. Друк офсет. Фіз. друк. арк. 18,5.
Умов. друк. арк. 17,2. Паказлад 1000. Зам. 11-345

ЗАГ «ВНІОЛ»,
03151, Київ-151, вул. Волицька, 60

ЗМІСТ

Лобас М.Г. Новітні тенденції в розвитку землеробства..... 3

РИНОК ПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ПОСЛУГ

Третяк О.М. Економічний зміст, роль, механізми
та інструменти біржового аграрного ринку..... 6

Клокар О.О. Характеристика маркетингового
потенціалу сільськогосподарських підприємств..... 11

Ілліч Н.С. Ціноутворення на продукцію свинарства
в регіоні..... 17

Сало І.А. Світовий ринок плодів..... 20

Воскобийник Ю.П. Проблеми виробництва
та формування ринку біопалива в Україні..... 25

Пнатенко О.А. Значення маркетингу
для підвищення конкурентоспроможності послуг
страхових компаній України..... 29

Захарчук О.В., Пішенина Т.І. Розвиток комерційних
відносин у сфері освітніх послуг..... 33

ПИТАННЯ РОЗВИТКУ АПК

Дієсперов В.С. Завдання реформ — узгодження інтересів..... 38

Малієнко А.М. Біполярна структура агрокомплексу
України, можливості співіснування його складових..... 42

Яворська Т.І. Фермерські господарства: недоліки
та переваги сучасного розвитку..... 48

Карасьов В.Г. Оцінка земельного ресурсу
сільських домогосподарств як головного джерела
сільськогосподарського виробництва..... 52

Бугайчук О.В. Тенденції розвитку і значення
хмелярства для галузей національної економіки..... 53

Береговий В.К. Проблема забезпечення
рибопродукцією населення України..... 59

Михитенко І.А. Вдалий досвід соціально-економічного
розвитку білоруського села..... 63

ІННОВАЦІЇ, ІНВЕСТИЦІЇ

Косач В.В. Інноваційно-технологічне забезпечення розвитку економіки: український вимір.....	67
Курочко М.М., Просянік В.М., Бабієнко М.Ф., Витвицька О.Д., Баршаківченко В.А., Лучник М.М. Функціонування ринку науково-технічної продукції та його інформаційне забезпечення.....	75
Дідковська Л.І. Краплинне зрошення: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку.....	79
Резнікіна В.Є. Інноваційний розвиток овочівництва.....	83
Удовен Л.О. Інноваційні перетворення особистих селянських господарств: зарубіжний досвід та українські реалії.....	86

АГРАРНІ ВІДНОСИНИ

Суржук О.М., Шпикуляк О.Г. Соціальний капітал у розвитку аграрної економічної системи.....	91
Жерябор Л.Л. Особливості формування рівня життя сільського населення на прикладі Житомирської області.....	95

ФІНАНСИ, ПОДАТКИ, ОБЛІК

Богоружко Т.А., Лановська Г.І. Аналіз фінансових результатів підприємств спиртової галузі харчової промисловості.....	99
Зленко О.В. Фінанси сільськогосподарських підприємств: теоретичний аспект.....	104
Мац Т.П. Підвищення аналітичних можливостей фінансової звітності щодо основних засобів сільськогосподарських підприємств.....	106
Азізова К.Е. Етапи формування та розвитку податкової системи в сільському господарстві України.....	110
Жук В.М. Обліково-аналітичне забезпечення земельних відносин.....	116

НАУКА І ВИРОБНИЦТВО

Данкевич А.Є. Ефективність використання виробничих ресурсів в умовах корпоратизації.....	122
Мартинович Я.М. Оптимальні строки служби техніки сільськогосподарських підприємств.....	125
Білоусько Я.К., Товстоляк В.Л. Тенденції і перспективи техніко-технологічного перерознащення сільського господарства.....	130
Коваленко Є.Я. Перспективні розміри і структури концентрації зерновиробництва сільськогосподарських підприємств північних й північно-західних районів степової зони України.....	133
Татарчук Л.М., Зайцева Л.А., Неліпа Г.П. Олександр Васильович Чайнов — син свого віку.....	137

КРИТИКА І БІБЛІОГРАФІЯ

Савчук В.К. Відтворення і ефективне використання потенціалу аграрного сектору економіки України.....	141
Зберський В.К. Державна підтримка розвитку сільських територій.....	142
Аннотації	143
Resume	143

Адреса редакції:

03162, Київська обл., Києво-Святошинський район

с/г. Чабани, вул. Машинобудівників, 1-А, кім. 100

Тел (044) 526-71-94, 522-55-99, факс (044) 526-00-13.

<http://www.izae.kiev.ua>

e-mail: anvk@promindustria.kiev.ua

Р/рахунок № 26006300048724 в АКБ «Форум», м. Київ

МФО 322948, Ідентифікаційний код 1869407573